

Nieuwsbrief leren

Leren en studeren thuis en op school

Jaargang 5

34

Oktober 2005

<http://users.skynet.be/lieven.coppens/nieuwsbrief.htm>

Abonneren? Mail!

Woord vooraf

De afgelopen maand heb ik een tandje bij gestoken om mijn website uit te breiden en te vernieuwen. Eerst en vooral is er een nieuwe rubriek bijgekomen *Materialen* waar je eenvoudige Excelwerkbladen vindt die je kunnen helpen om bepaalde toetsen genuanceerd te gebruiken. Verder heb ik een menu toegevoegd dat je helpt om vlotter doorheen mijn website te bladeren. Ook de achtergrond is aangepast om het contrast met het nieuwe lettertype te vergroten.

Daarnaast ben ik gestart met een educatieve weblog (lees *Blog*) waarop ik je geregeld zal vergasten op eigen bedenkingen over het Vlaamse onderwijs of op bepaalde onderwijssweetjes of interessante websites waarmee ik niet direct iets doe in mijn nieuwsbrief, maar die ik wel relevant genoeg vind om niet verloren te laten gaan. Je komt deze blog tegen op <http://nieuwsbrief-leren.skynetblogs.be>.

Dagelijks zijn er nieuwe mensen die zich op mijn nieuwsbrief inschrijven. Op dit moment zijn er 531 abonnees. Om jullie een idee te geven: het op naam verzenden van de nieuwsbrief naar al deze adressen duurt meer dan twee uur. Waarom op naam versturen? Op die manier kan ik vermijden dat mijn nieuwsbrief door bepaalde spamprogramma's wordt tegengehouden. Ik denk er aan de nieuwsbrieven in de toekomst eerst op mijn website te plaatsen en jullie dan op naam de rechtstreekse link te sturen. Andere suggesties zijn zeker welkom.

Regelmatig wordt er mij gemeld dat de links in mijn nieuwsbrieven niet werken. Heb je Windows XP, dan kan je dit probleem snel oplossen door de allerlaatste versie van de Acrobat Reader (versie 7.03) op <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html> te installeren. In de andere versies werken de links helaas niet.

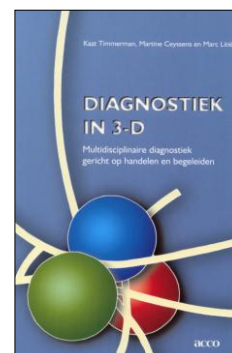

Lieven

Een diagnostische must

Zopas verscheen bij uitgeverij Acco een boek dat verplichte literatuur zou moeten zijn voor iedereen die start in centra voor ambulante revalidatie, centra voor leerlingenbegeleiding en andere instellingen die professioneel gezien met leerdiagnostiek te maken hebben: *Diagnostiek in 3-D*¹. De grote waarde van dit boek ligt in de multidisciplinaire benadering.

Met dit boek willen de auteurs de vastgeroeste schroeven van de enge diagnostiek losdraaien. Zij willen de onderzoeker leren kijken naar alle aspecten die belangrijk kunnen zijn bij het zuiver stellen van een diagnose. Zij tonen dat elke discipline, elke test informatie biedt die gekoppeld kan worden in een cluster van samen voorkomende symptomen. Het verhaal van de ouders is daarbij het uitgangspunt. Het verhaal van de leerkracht in de klas biedt aanvullende informatie.

¹ TIMMERMAN K., CEYSSENS M., LITIERE M., *Diagnostiek in 3-D. Multidisciplinaire diagnostiek gericht op handelen en begeleiden*. Acco, Leuven/Voorburg, 2005, 215 pp., ISBN. 90-334-5825-X.

De onderzoeker, uit welke discipline dan ook, legt de puzzelstukken bij elkaar om zo te komen tot een correcte en vooral behandelingsgerichte diagnose. De diagnose is dus geen eindpunt van het onderzoek. Er blijft de nood aan begeleiding op maat van elk kind afzonderlijk¹.

De auteurs zijn allemaal mensen met een grote expertise op hun gebied die zich door elkaar hebben laten inspireren waardoor hun diagnostiek veranderde. Of zoals Kaat Timmerman het in haar woord vooraf schrijft:

Marc, Martine en ikzelf hebben zoveel geleerd uit al die overlegmomenten en van al die andere disciplines, dat onze manier van diagnosestelling grondig veranderd is. Met dit boek willen wij de therapeutische en onderzoekswereld vertellen over onze ervaringen, over het belang om verder te kijken dan je eigen disciplineneus lang is².

De aandachtige lezer die op de hoogte is van de handelingsgerichte diagnostiek zal al snel vaststellen dat er veel overeenkomsten zijn met de vijf uitgangspunten van de handelingsgerichte diagnostiek, ook al worden ze niet altijd in dezelfde terminologie benoemd. Die uitgangspunten zijn:

- Het hanteren van systematische procedures.
- Het gericht zijn op advisering.
- Het hanteren van een transactioneel referentiekader.
- Het samenwerken met school, ouders en kind.
- Het aandacht besteden aan positieve kenmerken.

De diagnostiek die in het boek beschreven wordt, is de *systeemgeoriënteerde diagnostiek* waar men niet alleen het denkproces van het kind onderzoekt maar ook gaat kijken naar het systeem waarbinnen het kind functioneert. De auteurs beschrijven deze soort diagnostiek als een proces van uitwisseling en samenwerkingsverband tussen de onderzoeker en het kind en zijn systeem.

Het diagnostische proces zoals het voorgesteld wordt, bestaat uit drie fasen:

- De verkenningsfase.
- De onderzoeksfase.
- De verwerkingsfase.

Alle fasen worden in het boek concreet uitgewerkt maar laten zich door het hoge realiteitsgehalte niet samenvatten zonder onrecht te doen aan het geschrevene. Daarom beperk ik me per fase tot het vermelden van één aspect dat me speciaal opgevallen is.

In de *verkenningfase* wordt er ruime aandacht besteed aan het specifieke karakter van elk leerjaar en wat er in dat jaar cruciaal is. Voor elk leerjaar wordt er dan ook aangegeven wat men zeker moet bevragen in de anamnese. Daarnaast worden er ook duidelijke accenten gelegd naar het bevragen van de socio-emotionele ontwikkeling en het gedrag.

In de *onderzoeksfase* wordt er ruim aandacht besteed aan de gebruikte instrumenten en wat men er allemaal kan uithalen. Naast de testresultaten heeft men ook ruim aandacht voor de observatiegegevens.

In de *verwerkingsfase* wordt zeer concreet beschreven hoe de resultaten van alle testen uit de verschillende disciplines samengebracht worden in een gezamenlijk, multidisciplinair denkproces en uiteindelijk leiden tot een advies.

Dit boek is een must voor elke diagnostische bibliotheek. Voor de jonge diagnost is dit een basiswerk waarin hij alles vindt wat hij nodig heeft, voor de ervaren diagnost met een open blik kan dit boek een grote hulp zijn bij een professionele "herbronning". Niet in het winkelrek laten liggen!

---

¹ TIMMERMAN K., CEYSSENS M., LITIERE M., Diagnostiek in 3-D. Multidisciplinaire diagnostiek gericht op handelen en begeleiden.

Acco, Leuven/Voorburg, 2005, achterflap, ISBN. 90-334-5825-X.

² TIMMERMAN K., CEYSSENS M., LITIERE M., Diagnostiek in 3-D. Multidisciplinaire diagnostiek gericht op handelen en begeleiden.

Acco, Leuven/Voorburg, 2005, pp.9, ISBN. 90-334-5825-X.

Voorstel van decreet houdende het recht op redelijke aanpassingen in het onderwijs

Op 5 oktober 2005 diende Ludo Sannen een voorstel van decreet in bij het Vlaamse Parlement. Dit voorstel is binnenkort terug te vinden op de website van het Vlaamse Parlement als **stuk nr. 480 (2005-2006)-Nr. 1** (surf naar <http://www.vlaamsparlement.be>) en nu al, met toelichting, op <http://www.ludosannen.be> de eigen website van Ludo Sannen.

Dit voorstel van decreet bouwt verder op de resolutie van het Vlaamse Parlement van 3 maart 1999 betreffende de erkenning, de integratie en de begeleiding van leerlingen met leerstoornissen (terug te vinden op de website van het Vlaamse Parlement als **stuk nr. 1241 (1998-1999)-Nr.3**).

Het voorstel wil een recht op *redelijke aanpassingen* garanderen voor de leerling of student, zodat diegene die het onderwijs verschaft, verplicht wordt *redelijke maatregelen* te treffen voor elk individu afzonderlijk met een handicap of bepaalde fysieke eigenschap.

Het begrip handicap moet hier zo ruim mogelijk worden opgevat: een fysieke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische stoornis of beperking die er kan voor zorgen dat een individu niet evenwaardig aan het onderwijs kan deelnemen. Hiervoor verwijst Sannen naar het advies *Handicap en Studie*¹ waarin aangegeven wordt welke zes groepen van studenten met functiebeperkingen worden erkend:

- Auditieve functiebeperkingen.
- Chronische aandoeningen.
- Geestelijke gezondheidsproblemen.
- Leerstoornissen.
- Motorische functiebeperkingen.
- Visuele functiebeperkingen.

Wat bedoelt men met *redelijke aanpassingen*?

Men is zich bewust van het feit dat een belangrijk deel van de effecten van een stoornis of beperking mee veroorzaakt worden door de interacties tussen de stoornis of de beperking en de reactie daarop van de omgeving. Door *redelijke aanpassingen* wordt de toegang tot het onderwijs genormaliseerd en het belemmerende effect dat een stoornis of beperking tot een handicap maakt, wordt opgeheven of beperkt.

Het begrip *redelijke aanpassingen* is een open begrip. Alles hangt immers af van de context waarin deze redelijke aanpassingen moeten worden verwezenlijkt. Er zijn dan ook duidelijke criteria die moeten uitmaken of er een aanpassingsverplichting is.

- Zijn er aanpassingen mogelijk die een concrete persoon effectief in staat stellen op een evenwaardige wijze aan een welbepaalde activiteit deel te nemen?
- Vormen deze aanpassingen een onevenredige belasting voor de onderwijsverstrekker?
- Bestaan er niet al maatregelen die de belasting in ruime mate reduceren in hoofde van degene op wie de aanpassingsverplichting rust?²

Met dit decreet wil men komen tot een echt zorgcontinuüm waardoor meer leerlingen en studenten met een handicap in het gewoon onderwijs kunnen blijven. Aangezien het gaat over een recht, is het ook afdwingbaar. Het laatste stuk van de toelichting is dan ook zeer belangrijk. Ik citeer letterlijk:

Indien ouders, leerlingen of studenten vinden dat zij het slachtoffer zijn van discriminatie of geen redelijke aanpassingen worden gedaan hoewel zij menen er recht op te hebben, is het niet altijd aangewezen – hoewel niet verboden – om een rechterlijke beslissing af te dwingen. Een uitspraak kan immers lang op zich laten wachten.

Om die redenen wordt ervoor geopteerd dat een organisatie, platform of centrum de gebeurlijke gevallen van discriminatie of vermeende discriminatie opvolgt. Het doel daarvan is de kennis omtrent de problematiek van de redelijke aanpassingen systematisch en gestructureerd te verzamelen en

¹ Dit advies werd op 27 mei 2005 uitgebracht door de adhocwerkgroep Vlhora-Vlir-VVS
Vlhora = Vlaamse Hogescholenraad
Vlir = Vlaamse Interuniversitaire Raad
VVS = Vlaamse Vereniging van Studenten

² Meer uitleg over deze criteria kan je vinden in het "Verslag namens de commissie voor de Justitie over de bespreking van het ontwerp van de antidiscriminatiewet, 26 juli 2002", Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 50 1578/008 pp.29-31. (<http://www.dekamer.be>)

een eenduidige toepassing van voorliggend voorstel van decreet te verzekeren. Dat kan uitmonden in een code van goede praktijk of in voorlichtende brochures aan de onderwijsverstrekkers, zodat zij beter gewapend zijn om redelijke aanpassingen uit te voeren. Dit orgaan wordt met andere woorden een informatiepunt voor zowel onderwijsinstellingen, studenten, leerlingen, ouders en andere betrokkenen. Naast die stimulerende en informatiebeherende rol, fungeert dit orgaan ook als een bemiddelingsinstelling. Het is de bedoeling dat zij voor de gesignaleerde gevallen oplossingen voorstelt en bemiddelt tussen de conflicterende partijen. Op die manier wordt constructief en in een dialoog naar oplossingen gezocht en wordt wellicht vermeden dat rechtbanken om de haverklap uitspraken moeten doen. Er moet ook voor gezorgd worden dat het orgaan zich richt tot het gehele onderwijs en niet beperkt blijft tot bijvoorbeeld het basisonderwijs.

Gelegenheidstoespraak minister Vandenbroucke

Op 19 oktober 2005 werden op het departement Onderwijs de nieuwe fiches rond autisme en hoogbegaafdheid voor de map Leerzorg van v.z.w. die'-s-lekti-kus voorgesteld. Ter gelegenheid hiervan hield minister Frank Vandenbroucke een korte toespraak. Op <http://www.ministerfrankvandenbroucke.be> kunt u onder de rubriek *Toespraken* de officiële versie lezen. Ik was er ook en hoorde toch nog een paar andere dingen.

Hoogbegaafdheid wordt niet meegenomen als indicator voor het financieringssysteem van de scholen. Met andere woorden: hoogbegaafde kinderen krijgen geen apart rugzakje. Het is belangrijker dat scholen zich verder professionaliseren zodat ze beter in staat zijn om deze kinderen en jongeren te begeleiden in hun ontwikkeling: niet meer leerkrachten, wel beter opgeleide leerkrachten.

De minister gaat er vanuit dat leermoeilijkheden en eigenschappen zoals hoogbegaafdheid meer toevallig over alle scholen verspreid zijn. Dit is niet zo als men socio-economische criteria laat gelden. Men ziet meer en meer dat kansarme kinderen – op basis van socio-economische eigenschappen – zich concentreren rond bepaalde scholen. Deze concentratie is structureel en niet toevallig. Bijgevolg moeten volgens de minister deze socio-economische criteria gelden voor het financieringssysteem.

De minister wil de financiële lat gelijk leggen voor alle scholen uit alle netten. Bijkomende financiering zal gebeuren op basis van criteria zoals hierboven beschreven.

De huidige typologie van het bijzonder onderwijs is gedateerd en te rigide en is dringend aan herziening toe. De minister haalde als voorbeeld aan dat veel kinderen met autisme een attest type 7 krijgen (auditieve problemen) omdat ze in geen enkel type echt thuis horen.

Scholen moeten zich verder professionaliseren. De centra voor leerlingenbegeleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten hebben een belangrijke schoolondersteunende rol te vervullen vanaf de tweede lijn. Zij moeten er voor zorgen dat de draagkracht van de scholen om zorgenkinderen op te vangen steeds groter wordt.

Interessante plekje op het Internet

Een Nederlandse website met zeer uitgebreide informatie over inclusie

<http://www.onderwijsnhandicap.nl>

Website van het Nederlandse Expertisecentrum handicap en studie

<http://www.handicap-studie.nl>

handicap
studie +
expertise
centrum